

Bäbek gandary

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Bäbek gandary BÄBEK GANDARY

SSSR 1989-nyý ýylda çagşamaga başlady. Sowet döwründe özygyýarly bolanam bolsalar, garaşsyz bolup bilmédik Azerbaýjan we Ermenistan döwletleri garaşsyzlygyny yylan etdiler.

Sowet döwründe ermeniler we azeriler birnäce ýerde birek-birek bilen garym-gatym bolup ýasaýardylar. Azerbaýjanda ermenileriň, Ermenistanda-da azerileriň köpcülikleýin ýasaýan raýonlary bardy. Şolar ýaly derejede garym-gatym bolup ýaşadylar: 1989-nyý ýylda Bakuda 180 müň ermeni ýasaýan eken. Sowet soýuzynyň dargamagy bilen birlikde bu «köpmilletli» düzgün bozuldy. Etniki arassalaýış çärelerini geçirdiler. Elbetde, ýer dawalary ýuze çykdy. Ermenistan Garabagy Russiyanyň “beýtme” diýendigine garamazdan, 1989-nyý ýylda okkupirledi. Munuň bilenem çäklenmedi, Azerbaýjanyň ýerleriniň bir bölegini basyp aldy. BMG-nyň «okkupasiýany bes ediň, basyp alan ýerleriňizi Azerbaýjana gaýdyp beriň» çagyryşyna garamazdan, basybalyjylykly syýasatyny häzire çenli dowam etdirdi. Geçen otuz ýylda nebit tütfary we 10 million ilatly Azerbaýjan Ýaragly Güýçlerini kämilleşdirdi. Basylip alınan ýerlerini gaýdyp almak üçin 3 million ilatly Ermenistana garşı harby hereket başlatdy. Ýerleriniň bir bölegini eýýämden yzyna gaýdyp almagy başardy.

■ **ÝARAŞYK DUŞMAN BILEN BAGLAŞYLÝAR**

Ysraýyllı syýasatçı Şimon Peres jöhitler bilen palestinaly araplaryň ýaraşygyny isleyärdi. Ysraýylyň içindäki Peresiň garşıdaşlary ony «Duşman bilen ýaraşyk baglaşmaga synanyşmakda» aýypladylar. Peres «Ýaraşyk – dost bilen däl-de, duşman bilen baglaşylýar» (**You make peace with your enemy, not with your friends**) diýip, taryha geçen sözleri bilen jogap

berdi. Her bir uruş hernäçe uzak dowam etse-de, soňy ýaraşyk bilen gutarýar. Ýaraşyk – deňme-deň tamamlandygy manysyny aňlatmaýar. Ha içerkı uruş bolsun, ha daşarky uruş, her bir ursuň hökman bir ýeňijisi, birem ýeňileni bolýar. Emma ahyrynda taraplar haýsy bolanda-da, bilelikde agzybir ýaşaşmagy makul bilyärler. Hatda käbir ezeli basdaşlar Fransiá bilen Germaniá ýaly el-ele berip, Ýewropa bileleşigi ýaly bileleşigem gurup bilyärler. Uruş hernäçe esasly bolsa bolsun, netijesi erbetdir. «Uruşda başa-baş garpyşyk bolmaýar, başly-barat çaknyşyklar bolýar». Bu çaknyşyklarda atylan bombalar bolsa, isleseň-islemeseň bábekleriňem ganyna galyp bilyär. Hiç bir tarap garşydaş tarapa «bábek gandary» diýip bilmez. Çünkü, bu gutulgysyzdyr. Uruş – stadionyň içinde esgerleriň oýnaýan, ýonekeý ilatyňam tribunalardan tomaşa edýän harby oýunu däldir. Uruşda wepat bolýan esgerlerem adam, olaram bir enäniň we atanyň göz guwanjy, balasy. Diňe ýonekeý ilat däl.

■ ÖJÜKDİRİJI JÜMLELERDEN GAÇA DURMAK GEREK

Uruş – ýasaýşyň bir bölegidir. Dünýä döräli béri adamlar uşup-çapyşyp gelýärler. Dünýä döräli béri adamlar ýaraşyp gelýärler. Urşaňda ýaraşygy, ýaraşaňda-da uruşy ýatdan çykarmaly däl. Azerbaýjanda türki gandan gelýän adamlar ýasaýar. Eýranyň ilatynyň agramly bölegi-de asly türki şejereden gelýär. Gepiň keltesi, hemmämiz bir bitewi türki halk. Olar biziň ganybir doganlarymyzdyr. Emma ermenilerem bize ýat millet däl, olaram biziň jana-jan garyndaşlarymyzdyr. Aramyza pitne-pesat sokulýança, müň ýyldan gowrak wagt bu topraklarda bilelikde ýaşadyk.

Azerbaýjan-Ermenistan urşy döwründe habar beriş serişdelerimizde çykan «Bábek gandary – ermeniler» rubrikasy meni diýseň ynjalykdán gaçyrdy. Bu aýyplama jümlesi mundan öñem ulanylanda-da geňirgenipdim. Bu şekilde aýyplanan kişiler bilen hut AKP hökümetiniň özi ýaraşyk gepleşiklerini geçirdi. Yüzbe-ýüz geldiler. Gynansak-da, bu oňlanylmalý proses PKK tarapyndan bulaşdyrylandygy zerarly şowuna bolmady. Yönr bellí

bir derejede ýaraşyk üçinem oňaýly şertler döredi. Hernä, «bäbek gandary» sözü-de ýitdi. Enşalla, ermeniler we azerilerem gysga wagtyň dowamynda ýaraşarlar.

Jemleyji söz: **Öldür, ýöne kemsitme!**

Ege JANSEN.

«SÖZCÜ» gazeti, 23.10.2020 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW. Publisistika